

УКРАЇНЬСЬКА ЧАСОПИСЬ
ВИХОДИТЬ У КАТЕРИНОСЛАВІ ДВІЧІ НА МІСЯЦЬ.

5-го феврала 1912 року.
Рік другий.

№ 7.

КАТЕРИНОСЛАВ.
ЦІНА 10 к.

У М О В И П Е Р Е Д П Л А Т И:

на рік 2 р. 40 к., на півроку 1 руб. 20 к., на 1 міс. 20 к., кожне число нарiзно 10 к.
Гроші треба посилати виключно на адресу: Катеринослав, Проспект, книгарня М. Лозинської для редакції „Дніпрових Хвиль“. Просимо шановних передплатників, посылаючи гроші, подавати точно вище зазначену адресу.

ЗМІСТ: Українська справа в Думі. В безсоння—поезія К. Дьяконова. Троянди—ескіз Т. Романченка. Діяльність мануйлівської „Просвіти“ в 1911 році. Як писав Рєпін своїх „Запорожців“? Лист до редакції. З українського життя. Українське мистецтво. Новини нашого письменства.

Читаючи треба вимовляти И як Ы: рыба—рыба, І як и: сiни—сины, в—не мое—моє, в—з тебе—тиби.

Українська справа в Думі.

Третя Дума доживає вже свої останні дні. Зосталось їй яких небудь два місяці роботи до того часу, як спочатку літа скінчиться її строк і її роснується зовсім. Наближення

нових виборів помічається уже і в теперішніх думських кругах; представники різних партій, обговорюючи всякі біжучі справи, так або інакше стараються підкреслити свої погляди, з'ясувати свої відносини до правительства і виставити за-

слуги своєї партії в думській роботі. Перед самим роспуском Думи на великодні свята двоє представників значних у Думі партій: д. Шидловський од октябристів і д. Мілюков од кадетів, у своїх промовах з приводу обрахунку («смѣты») міністерства внутрішніх справ торкнулись і справ більш загального, більш широкого значіння. Ми не будемо говорити про зміст їхніх промов—про це писалося у свій час по всіх газетах—але зупинимось на тому, що сказали обидва промовці про українську справу. Обидва вони згадували про українство, але це, на жаль, ніде не було зазначено в газетах, навіть в українській «Раді». Тимчасом обидві їх промови мають певну вагу, бо вони вийшли з уст видатних діячів, ватажків або лідерів партійних, як їх звуть.

Д-ій Шидловський у своїй промові забалакав, між иншим, про національну справу і сказав, що «за націоналізм треба уважати таке гасло, яке може зібрати до купи усіх громадян у державі, настановивши для кожного такі порядки, щоб кожен міг лічити собі за честь, за гордощі обороняти повагу своєї держави. Одначе,—додав посол—тепер під флагом націоналізму творяться зовсім інші діла». Золоті слова!—скажемо на це од себе: як би то пани октябристи завжди додержувались таких думок і здійснювали їх у житті! Але слідком за цим д. Шидловський показав, що він дбає за добрі порядки не для всіх націй: він згадав за євреїв, за поляків, за

финляндців.—усім їм треба, мовляв, дати пільгу; а про нас сказав тільки отаке: «Украинское движение—явление не новое, но оно имѣетъ мало значенія, ибо не имѣетъ корней въ странѣ, въ народѣ, а искусственно прививается сверху». Ну й утяв же пан Шидловський! і мудру ж загадку загадав! тут що ні слово, то заковика. Український рух не новий, але має мало ваги; добре, нехай і так: коли він не новий, то значить, давній. Але як що давній, то певно має якісь „коріння“ в народі, бо інакше як би він існував? Пан Шидловський каже, що той рух шпучно прищеплюється зверху. Як це розуміти? Коли розуміти так, що український рух витворений освіченими людьми, то це ж скрізь так буває з кожним національним рухом. До чого тут тее „штучно“? Адже ж на що більше штучности і навязування зверху, як не в пропаганді думок самих октябристів! Але в цьому д. Шидловський нічого поганого для себе не бачить. Так навіщо цим докоряти саме українству, яке являється таким простим, таким ясним і натуральним змаганням людей української породи зберегти свою національну особність і розвивати серед себе культуру на національній основі!

Але як не вияснити загадкові слова Шидловського, смисл їх для нас неприхильний. А на практиці, у громадському житті октябристи зовсім уже недвозначно показують свою ворожнечу до українства. Це ми добре бачимо хоча б і на „Русській

Правді“, що існує тільки завдяки 20000 субсидії октябристського катеринославського земства.

На другий день (17 марта) промовляв д. Мілюков, у значній мірі одиовідаючи на промову д. Шидловського. Одповів він і на його слова про українство. „Д-ій Шидловський, сказав Мілюков, викидає українське питання з-поміж національних питаннів. Він його порішає дуже швидко, прилучаючись до поглядів графа Бобринського. Український рух, мовляв, рух наносний, він прищеплюється зверху, він не має коріннів. От як би він не йшов з Австрії, тоді б може, років 10 тому назад, депутат Шидловський мав би якесь право це казати; він міг це сказати, як би не було поруч країни, котра зовсім уже закріпила за українською мовою значіння мови літературної. Ви кажете: це з Австрії, це австрійська інтрига проти Росії! Єге ж, панове, коли це інтрига, то я волів би, щоб це була російська інтрига проти Австрії, бо у нас 24 мільйони українців, а в Австрії тільки 4 з половиною“.

Як бачимо, д. Мілюков має більш вірний погляд на українство, ніж д. Шидловський. Він не обороняє українства, не каже, що українці виставляють цілком натуральні, і справедливі домагання, і що їх треба піддержати; ні, він тільки одкидає дурну вигадку, ніби українство якась „австрійська інтрига“ і заявля, що волів би, щоб український рух в Австрії був „російською

інтригою“, ніж навпаки; себ-то він бажає, щоб українцям була така воля у Росії, що українці австрійські могли б завидувати їм і мріяти про те, щоб одійти до Росії. Такий смисл має остання фраза д. Мілюкова. Що-ж, спасибі і на тому! Д-ій Мілюков виявляє цим свій здоровий політичний розум, який добре розбирає державні російські потреби. А що він не виступає в обороні українства, так як це могли би зробити самі українці, то це тільки зайвий раз подає нам науку, що українська справа тоді тільки як слід буде поставлена в Думі, коли там будуть українські послы, які справді оборонятимуть інтереси українського народу. Ні на кадетів, ні тим паче на октябристів, нема чого нам покладатись. Це добре видно з промов і октябристського і кадетського лідерів.

В БЕЗСОННЯ.

*Давно вже ніч, а сну нема...
С-нід рясен в душу, крадькома
Проміння яснеє минуло,
Зорінула, згинула тітьма,
Захвилювалося минуле...*

* * *

*О, Музо ясна, навчи
Забути край, де у-ночі
Тьох-тьохка соловейко в вишнях,
Пересміхаються сичі,
Гуляє море нив росквітих...*

* * *

*З Доиня, немов русальчин спів,
Дзюрчать колеса у млинів,
З левад пахтять весняним цвітом,
А місяць землю затопив
Своїм м'яким таємним світом...*

* * *
 Геть-геть, з погосту вдарив дзвін,
 Луною розкотився вплин...
 Гукнув, замер... Мов ждав одвіта...
 Не бійся, зоре, Бог один,
 А більш ніхто нас не приміте!...

* * *
 І серед зоряної мли
 Все далі-далі ми пливли
 У пережвітаному човні,—
 Вінки рожеві плели,
 Пісні складали тихомовні...

* * *
 І так здавалося мені,
 Що то з'являлось все у сні,
 Немов вело все по дорозі
 У світлу казку, по весні,
 Або-ж—у райському чертозі...

* * *
 Пливли все далі... А між тил,
 Навкруг, полотнищем густим,
 Широка хмара простялася,
 Загуржотів здалека грім,
 І блискавиця зайнялася...

* * *
 Підкралась нишком, золота,
 Схопила Музу в тенета,
 Наслала чари нед чарами,
 І счезла з нею, як мета,
 За парчовими килимами...

* * *
 Розшматувала, мов на глум,
 Вєі струни лехкокрилих дум,
 Злушила вь серці щастя звуки,
 Замордувала вільний ум
 В обіймах мли, нудьги, та мужи...

* * *
 Поет, Поет! Чи знаєш ти,
 З якої сили—висоти,
 Якою славною добою,
 До тебе лнуть муки ті,
 Сповиті творчою журбою?..

* * *
 Душею ми і*ночі, й*дні
 Рвемося в небо, мов у сні,
 З землею-ж нас спліта коріння,
 Обміте в темній глибині
 Пречистим джерелом творіння...

* * *
 І скільки-б сміз ми не мли,
 Які-б тенета не плели,—
 Нс вдержать мрії біля себе...
 Ми—діти грішної землі,
 Іі-ж чертог—високе небо...

Н. Дьянонов.

Троянди.

Ескіз.

Одного чудового, весняного ранку, коли віяло в повітрі пахощами весни, і веселою зграєю летіли з вирію пташки, в розкішному садку, де стояли високі, кучеряві тополі і шумів гучний водограй, розсипаючи дрібно срібні крапельки, ходив садівничий і, придивляючись пильно до кущів троянд, то підрізував їх, то підпушував землю, а де яким робив прищипи. Він був уже старенький з приємними карими очима і сивим на голові волоссям. Нахилиючись до куща троянди, він сам собі стиха промовляв: „Зроблю, все зроблю, що тільки знаття моє дозволя, а цю весну так зацвітуть троянди, як ще ніколи не цвіли. Та як ім і не зацвісти? Цю весну повернеться молода панна з Петербургу, що скінчала вже науку. А вона ж їх любить, так незнаю й як“. Садівничий підводився од одного куща і йшов до другого.

— Ти ж, Миколо, гарненько в садку попорядкуй, а особливо увагу зверни на троянди, щоб вони у тебе цю весну були найкращі, бо знаєш же, як їх любить Ганнуса,— сказала стара пані, що тільки що увійшла в садок.

— А як же. Я сам звертаю на це увагу і хочу догодити нашій панночці. Ще з дитинства на моїх очах виростали і розцвітались, немов та квітонька. А тепер уявляю собі... Мабудь самі кращі за ту француз-

ську троянду, що росте під вікном їхньої кімнати.

Садівничий підійшов до пані, низенько їй уклонився і наче пошепки додав: „Я їм такий букет зроблю з троянд, що навряд вони коли і в Петербурзі бачили. Та хіба в нас нема з чого зробити? Он ті троянди, що привіз пан позаторік з-за границі, одні чого варті!“

— Так, так — відмовила йому пані. — Ти вже все так зроби, як їй подобається, бо вона цього заслугує, скінчила пансіон, та ще й з медалею.

Пані розвела якось навколо себе руками і човгаючи черевиками, тихенько пішла далі, по стежці, усипаній жовтим піском.

Лишившись на самоті садівничий ще довго ходив по садку, підрізував троянди і пильно оглядав кожну гілочку, чи нема де чого. Але втомившись таки чимало і бачучи, що сонце котиться над вечір, він забрав у хвартух всі свої речі і, оглядаючись навколо себе, з якимся задоволенням ішов до своєї хатини.

Десь поза садком дзвенів веселий струмочок, а високо в блакиті клетотали журавлі, летючи з вирію на любу Україну, на тихі води, на ясні зорі.

Пройшов ще деякий час і природою зовсім опанувала весна. Зазеленіли степи шовковими килимами, прибираючи убогу землю, наче на яке велике свято. Зацвіли садки пахучим бузком, та білосніжною акацією, а в садках задзвеніли чарівні співи соловейків. Розцвілися і пишні троянди, що звуться царцями над квітками. Чудовими пахощами вони наповнили садки і вабили всіх своєю красою.

В знайомому вже нам садку хо-

див поміж цвітущими трояндами садівничий і гордовито якось поглядав на їх. Він то притулявся і нюхав їх, то з злістю, зобачивши пчілку, махав на неї рукою і приказував: „Ач, які ласі до троянд, так і вплипають. Летіли б собі до квіток, хіба мало є їх в садку. Так ні, тільки на троянди чипляються. І що то за Боже сотворіння, яке мале, комашка навіть, а й те розуміє, де краще“.

Садівничий пішов до водограю, взяв поливалницю, наповнену водою і почав злегенька бризкати троянди. Але не встиг він полити де кілька кущів, як, глянувши у бік, побачив крізь ґратову огорожу, що наближається до їхньої будівлі якийсь екіпаж, запряжений парою добрих коней. Він зупинився поливати троянди, поставив на землю поливалницю і промовив сам собі: „Господи! та це ж мабуть іде панна, Ганна Михайловна з Петербургу до дому. Повертається, як та ластівочка до рідного своєї гніздечка. А скільки буде радощів і втіхи“... Усміхаючись сам собі, він швидкою ходою пішов до воріт.

Садівничий не помилився, бо то справді була панна, Ганна Михайловна, котра, зобачивши ще здалека свою рідну оселю, зраділа всім серцем і з нетерпінням чекала, коли побаче свою рідну неньку, батька, челядь, а найпаче свій розкішний садок, який вона без міри любила і вважала за найкраще од усього в своїм житті.

Екіпаж швидко підкотив до будинка і миттю зупинився біля дверей.

Садівничий підбіг до екіпажу і трусячись од радощів, кинувся до панни. Він спершу всього вклонився їй до землі, промовивши: „Добро пожаловати, Ганно Михайловно, в

рідну домівку“, а потім швидко почав доставати чемодана з екіпажа.

Почувши, що приїхала панна, в одну мить повибігали всі служки, а за ними стара пані і пан. Служки метушилися, бігали кругом екіпажу і, вклоняючись панночці, хапали з екіпажу хто що запопав. Льокей, що пізніше всіх вибіг і нейзнашов нічого вже в екіпажі, хотів вирвати чемодана з рук садівничого, але той, буркнувши щось, так рвонув чемадана, що ледве і сам не впав.

Стара пані, обнімала міцно свою дочку, цілувала її в обличчя і тихо роняла на землю сльози радощів. А батько, поцілувавши дочку в чоло, міцно стиснув її руку, поздоровив з тим, що скінчила гарно науку і, бажаючи їй всього найкращого в світі, запрохав, як любу і дорогу гостю, до кімнати.

А вона, мов та зіронька, сіяла від радощів, віталась з челяддю, цілувала то неньку, то батька і немала радощам кінця.

На другий день після приїзду панночки, тільки що почало на світ благословлятися, як садівничий вийшов з своєї хатини і пішов в садок.

Десь бренів веселий спів жайворонка, гасла остання ранкова зоря, а в садку було надзвичайно тихо і любо. На трояндах блищала срібна ранкова роса, переливаючись різними колірами, неначе ті самоцвіти, а троянди, упиваючись ранньою росою, ніжно розвертали свої сиві листячка і розцвітаючись з бутона в троянду, перший раз зустрічали чудовий, майський ранок.

Садівничий підійшов до одного куща найкращої, червоної троянди, зупинився на мить і побачивши найкращу, зірвав її і промовив: „Які ж чудові... прямо жаль і зри-

вати. Та що ж поробиш, треба. Для такої дорогої гості та не зірвати де кілька троянд не можна“. Держачи обережно проміж пальцями червону троянду, він пішов до другого куща і також зірвав де кілька. Нарвавши їх десятків зодва, він сів на лавочці і почав лагодити букета. Найкращу червону троянду він примостив по середині, кругом неї блідо-рожеві, нижче рожевих білі, а за білими, в самому низу, рівнесько обложив жовтими. Букет вийшов надзвичайно гарний. Садівничий з'язав його шовковою стьождкою, одвів од себе рукою і, прищуривши одно око, дивився і любовався на троянди.

— Господи! і які ці троянди гарні... Я вже і старий і в житті надивився всього, а погляну на їх, серце радіє. А якими ж вони здаються чоловіку молодому, небачившому ще горя ніякого, кому ще життя цвіте, як квітенька по весні. Ось як нашій панночці. О, за-для неї квітки—це все... Нехай кохається в трояндах, поки ще молода, поки ще невкололи гострі їхні шпички у білу рученьку.

Садівничий хотів уже йти з садка, щоб як тільки устане панна, піднести їй подарунок, але не встиг зробити де кілька кроків, він почув, як розчинилось в садок вікно з панниної кімнати і з нього виглянула сама панна. Вона була гарна, як лілія, в білій серпанковій одежі і з розкиданим по мраморових плечах, мов ті хвилі, волоссям. Побачивши садівничого, вона ласково з ним привіталася і промовила осміхаючись: „А що то ви так рано в садку нашкодили? Ану лишень покажуть“.

Садівничий якось ніяково уклонився панночці, поздоровив її з добрим ранком і, наближившись до вік-

на, подав їй букет з троянд, додавши: „Це я за-для вас, Ганно Михайловно, нарвав. Ще не одна пчїлка, ні один метелек не встиг сісти на їх, як я їх зірвав При мені вони навіть і розцвітались.

Панна вхопила букета обома руками і, притиснувши його до самого серденька, щиро дякувала садівничого за такий ранній і такий гарний подарунок.

Садівничий уклонившись ще раз панночці, одійшов од вікна і тихенько пішов собі до своєї хатини.

А Ганна Михайловна стояла над вікном, нюхала троянди і дивилась на обрій, як там червоніла довгою смугою рання зоря.

На дворі вже зовсім світало. Заливався десь в садку соловейко і розцвіталися пишно троянди.

(Кінець буде).

Т. Романченко.

Діяльність Мануйлівської „Просвіти“ в 1911 році.

(З доповіді Ради на загальних зборах 19-го
февреля 1912 р).

Товариство „Просвіта“ у с. Мануйловці в 1911 році вступило в життя, організувавши для планомірної праці секції: „Літературно-Бібліотечну“, та „Драматичну“ і „Видавничу“ Комісію. Літ.-Бібл. секція дбала про власну бібліотеку, про улаштування лекцій та читаннів, про поширення українських книжок та журналів. Драматична секція уряджала публічні вистави у власному помешканні і по інших місцях. Вистави мали гарний успіх. Майже у кожній виставі брала участь укр. артистка Н. М. Дорошенко, дійсний член т-ва. З не-членів т-ва у драматичних виставах брали участь д-ки Андрущенко, Гарькавцева, Жукова; дд. Науменко і Шаплик, яким товариство складає щирі подяки. Видавнича Комісія дбала про власне видавництво. Окрім звичайних вистав одбувались ще вистави та концерти, присвячені письменникам або певним подіям з життя самого товариства.

Роковини смерги Бориса Грінченка пошановано виставою пьєси „Нахмарило“; перед початком вистави Д. І. Дорошенко прочитав реферат про життя і діяльність славного письменника і громадського діяча. У той же самий день у церкві було одправлено панихиду по небіжчикові. В 50-ті роковини смерги Тараса Шевченка 26 февреля одправлено панихиду в місцевій церкві, перед початком панихиди пан-отець сказав промову, а після панихиди збирали жертви на пам'ятник поетові. Пізніше, в марті одбувся шевченківський концерт в будинку т-ва, з вступним словом, при участі власного хору „Просвіти“. Спільними силами „Просвіти“ і Ради бібліотеки Нижнедніпровських майстерень улаштовано було шевченкове свято в столовій тих майстерень, знов з вступним словом про Поета.

В роковини посвяти будинка „Просвіти“ уряджено було Кобзарський Концерт, з участю кобзарів: Кожушка, Кучеренка, Пасюги й Гашенка. Співав і хор Просвіти. Вступне слово про кобзарство на Україні і пояснення давав Д. І. Дорошенко. На новий рік було уряджено дитячу ялинку; на цій ялинці було більш 200 дітей. Лекцій та читаннів „Просвіти“ не було дозволено.

Т-во одгукувалось на великі втрати, понесені українським громадянством у 1911 році, пославши телеграми з приводу смерги Ганни Барвінок, Григорія Шерстюка і Архипа Тесленка. В столітні роковини народження батька літературного відродження Галицької України, Маркіяна Шашкевича, було вислано телеграму з привітанням до закордонних земляків.

Влітку т-во мало велику приємність вітати у себе хлібом-сіллю дорогих земляків з Буковини—екскурсію народних учителів під проводом д. Сімовича. Коли в августі минулого року мав одбутися в Москві зїзд земських діячів по народній освіті, то Рада т-ва повідомила Бюро Зїзду, що вона має прислати свого представника з докладом, але Бюро одмовилось прийняти представника нашого товариства.

Минулого року засідання Ради одбувались що тижня. Загальні збори скликано двічі. Членські вкладки заплатили 44 особи, нових членів прибуло 12. Рада т-ва складалась з 9 членів: Ф. Ф. Сторубель (голова), Т. С. Митрус (тов. голови), Д. К. Ризоль (скарбник), Т. Д. Татарин (писарь), члени—І. С. Гавриленко, А. С. Калистий, Ф. О. Корнієнко. К. І. Слюсаренко, В. І. Герус. На початку року д. Корнієнко зрікся, і його

заступив М. М. Томільченко, а коли виступив з Ради і д. Томільченко, то його місце заступив І. В. Чорний. Членами Ревізійної Комісії були: А. С. Вірковський, М. К. Емець і І. Т. Лазько.

З доповіді Літературно-Бібліотечної Секції.

Праця секції в загальних рисах зводилась до упорядкування просвітянської бібліотеки-читальні для членів т-ва, влаштування лекцій і читаннів, передплачуванні й поширюванні часописів та книжок. У секції рахується 20 членів. З початку члени секції вносили вкладку по 10 к. що-місяця і усіх грошей назбиралось 10 р. 70 к.

На 1 января 1912 року в бібліотеці т-ва рахувалось книжок, карток, малюнків, портретів, на 819 р. 27 к., з яких на 420 руб. 27 коп. поступило на продаж, а решта — на 399 р. поступило до бібліотеки. Подаровано до бібліотеки й російських книжок біля 200 томів, але їх ще не оцінено.

Секція брала на себе комісію в передплачуванні часописів. В 1911 році через секцію передплачувано 23 прим. „Ради“, 17 прим. „Засіва“, 10 пр. „Рідного Краю“, 8 прим. „Літ.-Наук. Вістника“, 8 пр. „Рілля“, 4 пр. „Світла“ і 1 пр. „Письма з Просвіти“. Книжок розповсюджено через секцію на 432 р. 1 к.

Що до влаштування лекцій та читаннів, то тут секція зробила ось що. На початку 1911 року було влаштовано ялинку для дітей при великій допомозі працею та грішми Катеринославських просвітян. Народніх читаннів почастило зробити тільки два: „Без хліба“ Грінченка (читала Н. Дорошенко) і „Хата“ його-ж (читав М. Емець). Для читаннів Рада т-ва придбала чарівний лихтарь, а д. М. Павлов з Харькова подарував 16 малюнків. Інших читаннів та лекцій (біографія Шевченка Кукулевського, реферат Т. Краснопільського про Шевченка, лекція пр. Д. І. Яворницького по історії Запорожжя, Н. Дорошенкової про М. Вовчка та кріпаччину, М. Гладченка про сільське хазяйство) не дозволено.

Секція мала видатків у 1911 році 408 руб. 41 к., прибутків 532 р. 91 к. Чистого прибутку залишилось 124 р. 50 к.

З доповіді Драматичної Секції.

У минулому році діяльність Драматичної Секції треба уважати більш-менш продуктивною, коли взяти на увагу засоби й обставини, серед яких їй довелось працювати. Убогі сценічні засоби, які обмежували вибір пьес для постановки, та брак відповідних артистичних сил, ще дуже молодих за-для того, щоб подолати труднощі ріжних пьес

нового репертуару, все це примушувало вибирати тільки такі драматичні твори, які були б під силу виконавцям і які можна виставляти на нашій тісній і убогій що-до приладів сцені.

Головною метою секції при виборі пьес було привчити місцеве громадянство до серйозного репертуару, без тої балаганної засмажки, котра, на великий жаль, панує в більшості аматорських гуртків і котра цює смак глядачів, привчаючи їх дивитись на театр, як на сміхоторну забавку. На думку секції глядачі ставились до діяльності її прихильно. У минулому році одбулось 15 вистав; пьеси ставлено такі: Розумний і дурень, Безталанна, Наймичка, Зімовий вечір, Бурлака, Нахмарило, Борці за мрії, Чумаки, Батькова казка, Степовий гість, Крути та не перекручуй та ин.

Загального прибутку вистави дали 830 р. 35 к., себ то на круг по 48 р. 85 к.; чистого прибутку 304 р. 94 к., або 17 руб. 93 к. на виставу.

Концертів було два: один пам'яті Т. Г. Шевченка в 50-ті роковини його смерті, другий—кобзарський.

Загальні збори 19 февраля 1912 року.

На збори прибуло 36 дійсних членів т-ва. Головою зборів обібрано було М. К. Емця. Збори розглянули такі справи: затвердження нових членів т-ва; вибір почесних членів; доповіді Ради, скарбника, муз.-драматичної секції, літ.-бібл. секції, Видавничої Комісії і Ревізійної Комісії; вибір членів Ради і Ревізійної Комісії; біжучі справи.

Збори прийняли у члени т-ва 20 кандидатів, предложених Радою. На пропозицію Ради обібрано почесними членами т-ва: Анатолія Хведоровича Куліченка, Миколу Васильовича Бикова і Володимира Миколаевича Хрінникова—за їх матеріальну допомогу товариству. Вислухавши доповіді, збори прийняли їх. Постановлено було висловити ширю подяку регентові хору „Просвіти“ І. Я. Евсеевському за його дуже корисну працю для товариства. Дозволено було муз.-драматичній секції уряжати сімейно-танцювальні вечірки для членів т-ва та їх родин.

До Ради обібрано (по порядку голосів): Д. Ризоля, К. Слюсаренка, Ф. Сторубля, Н. Дорошенкову, І. Чорного, І. Гавриленка, В. Геруса, І. Чорнорота і Т. Грабового. Кандидатами: Т. Татарина і Т. Митруса. Членами Ревізійної Комісії: А. Вірковського, М. Емця і А. Шарпила. Кандидатами до неї: Ю. Діденка і Гр. Корнієнка.

Як писав Репін своїх „Запорожців“? *)

Славний художник Іван Ефимович Репін (родом з Харківської губ.) був під впливом творів Д. І. Яворницького про запорожжя і задумав написати картину „Запорожці пишуть відповідь турецькому султанові“. Художник з істориком були земляки,—обидва Змієвського пов. Харків. губ., познайомились в Петербурзі, і тут Д. І. Яворницький вплинув на Репина рішуче. Художник довго не зважувався малювати на власну руч, але історик підбадьорив його, дав йому матеріял з своєї колекції запорожської старовини (між иншим цікавий „штоп“, знайдений Д. І. Яв-ким у могилі на Чортомлицькій-Січі, справжній череп запорожця, з чудово-гарними зубами, якого художник і вставив на картині одному типові), указав йому докладно маршрут на Запорожжя. По вказівках Д. І. Яворницького побував Репін на порогах, на місцях Січей, зарисовував типичних українців, найбільше супроти Хортиці.

Повернувшись до Петербурга, Репін оселився біля Калинкиного мосту і узявся шпарко за роботу. Малював він своїх „Запорожців“ три роки. У вільні години заходив до його Д. І. Яв-кий і заохочував малювати далі. Темою для картини був лист кошового отамана Івана Сірка, якого козаки за приводом Сірка писали до турецького султана Махмуда IV, теж знайдений Д. І. Яворницьким на Запорожжі, в селі Тарасовці Катеринославського пов. і видрукований ним у II томи „Історії запор. козаковъ“. Із особ, які уміщено на картині, за писаря був той же Д. І. Яворницький, за ко-

шового—Сірка, що так спокійно тягне люльку і вражає своїм могутнім поглядом—генерал М. І. Драгомиров. З інших фігур виписані: відомий колекціонер української старовини В. В. Тарновський, —поміщик славутної Качановки Борзенського повіту на Чернигівщині, де гостювали у свій час Глінка, Гоголь, Шевченко та інші відомі письменники й артисти. Тарновський стоїть ліворуч од стола, у високій чорній шапці, худий, хмурий, з довгими вусами. Через одну фігуру ліворуч стоїть молодий вродливий козак, внучатий небіж композитора Глінки,—Г. Г. Глінка, низче його сидить петербургський художник Я. Ф. Цюнглинський, заклавші свої довгі „вонси“ по польському звичаю за вуха. Потім коло його ліворуч відомий український художник П. Мартинович. Проворуч, як дивитись на картину, височенна фігура в білій шапці, з довгими посивілими вусами, надміру черевата—це єсть відомий укр. композитор і професор консерваторії Ол. Ів. Рубець. Коло столу сидить потилицею до глядача приятель художника і Д. І. Яворницького, відомий запіяка—гуляка Б., сидить без сорочки, у штанях. Це через те, що він „гуляв“ у карти, які роскидані по столу, а коли у запорожців гуляли у карти, то щоб не було шахрайства і нікуди було ховати карт, скидали за для того сорочку, а штани ніяк, бо то для лицаря сором і велике безчестя. Останні фігури записані художником в г. Олександровську, супроти знаменитого острова Хортиці, а також в різних містах на Кубані і в Гетьманщині.

Сама подія була на чортомлицькій Січі в 1676 році; на різдвяні свята 1675 року турки напали на Січу, а на провесні писано листа,

*) З спевідання Д. І. Яворницького.

після того, як козаки у помсту добре вже „пограсували“ в Криму і ледве не захопили у лабеті самого хана. Те що такого листа справді писано, підтвержують архивні документи в „архівѣ иностранныхъ дѣлъ“ (листи Сірка до царя Олексія Михайловича), а також і звістки в „Історії Оттоманської Імперії“ Гаммета. Подобиці події і самий лист друковані в „Історії Зап. коз.“ Д. І. Яворницького, т. II, ст. 518.

Лист до редакції.

В-пов. Редакторе!

Не одмовте надрукувати у Вашій часописі звідомлення за концерт, уряжений „Просвітою“ в пам'ять Тараса Шевченка 4 марта в залі Комерційного Зібрання:

Прибутки:

Виручено од продажу білетів 860 р., од продажу програмок 50 р. Комісійні за продаж книжок 1 р. 54 к. Жертви: д-ка Поль 25 руб., д-ка Хрінникова 25 р., д. Бенешевич 10 р., д. Володський 10 р., д. Гесберг 10 р., д. Гогоцький 10 р., д. Миклашевський 10 р., д. Месарош 10 р., д. Оранський 10 р., д. Федоренко 10 р., д. Синявський 8 р., д-ка Делімарська 5 р., д-ка Евецька 5 р., д. Рогальський 5 р., д. Тумановська 5 р., д. Малютин 4 р., д. Анисімов 3 р., д-ка Іванова 2 р., д. Еременко 2 р., д. Дувін 1 р., д. Іванов 1 р., д. Сімашко 1 р., д. Фінгергут 1 р., усього 173 р. — к. Дрібні жервти . . . 47 р. 03 к.

разом 1131 р. 57 к.

Видатки:

Виплачено Комерційному Зібранню за помешкання і гардероб 102 р. 60 к. Друкування анонсів,

афіш, білетів, програмок і розліплювання афіш 27 р. 25 к., виплачено акомпаніаторшам 20 р., кобзареві Кожушкові 10 р., добродійний податок 43 р. 80 к., квітки 35 р., хор д. Менцеля 125 р., ноти для артистів і для хору 11 р. 5 к. Дрібні видатки (гербові марки, телеграми, розетки розпорядникам, фіякри і т. ин.) 51 р. 63 к. золотий жетон для пані Камінської, що одмовилась од плати за акомпаніацію 6 р. 75 к.

усього 433 р. 08 к.

Чистого прибутку з вечора 698 р. 49 к.

Рада т-ва „Просвіта“.

З українського життя.

Філія „Просвіти“ у с. Перещепиній.

28 марта у с. Перещепиній Новомосковського повіту одбулось свято відкриття філії Катеринославської „Просвіти“. З Катеринославу спеціально прибуло за-для цього двоє членів головної Ради, які й оповістили офіційальне відкриття філії. У вечорі одбулись перші загальні установчі збори в хаті одного просвітянина. Одправлено було молебен, після якого пан-отець привітав усіх присутніх теплим словом і побажав „Просвіті“ успіху в її діяльності. Загальні збори установили список членів філії: записалось усього 36 особ, здебільшого місцевих селян. Членську вкладку—3 рублі по-стафовлено було виплачувати, кому трудно одразу, невеликими частинами. Обміркувавши завдання філії, постановлено звернути увагу на уряжування вистав, концертів, читаннів, улаштування бібліотеки-читальні для членів. Для вистав є в Перещепиній дуже гарне помешкання—театр „Народний Дом“, який

згодом може перейти цілком у володіння „Просвіти“, бо чимало основателів і власників того театру записалося до „Просвіти“. Філія має своє власне помешкання—одну кімнату в тій хаті, де одбулись загальні збори. На тій хаті прибито гарно вимальовану і обведену українсь-

ким узором таблицю з надписом „Просвіта“. На зібранні було обібрано членів Ради, кандидатів до неї і членів ревизійної комісії. У Раду обібрані такі особи: Т. Є. Чуприна, І. Г. Кокамбо, Д. С. Перебийніс, В. М. Самійленко, Я. Ф. Торохтій і М. В. Артюхов; у кандидати обіб-

Шевченкове свято у с. Перещепиній.

рані: П. П. Жуковець, В. І. Кузнецов і І. П. Глущенко. У ревизійну комісію обібрані: А. П. Кравченко, П. Т. Сачава і А. К. Кривка.

Серед просвітян є кілька людей з артистичним хистом, які, склавши з себе драматичний гурток, дали з початку цього року кілька вистав. 31 янв. виставлено було „Сто тисяч“ і „На перші гулі“; 2 фебр. було улаштовано Шевченкове свято, з укр. рефератом В. Січовика, співами, декламацією й виставою пьєси Кропивницького „Батьки та діти“. У концерті брав участь і коб-

зарь Гр. Кожушко, спеціально закликаний за-для цього з Катеринославу. І вистави і концерт пройшли з гарним художнім та матеріальним успіхом. За режисьора в гуртку д-ій Вит. Самійленко. На нашому малюнку знято гурт учасників шевченкового свята 2 фебрала: артистів, декламаторів, усіх, що брали участь в упорядкуванні вечора; з правого боку біля портрета Шевченка—кобзарь Кожушко.

Недуга письменників. Занедужали український публіцист і письменник М. Павлик (у Львові) і письменни-

ця й перекладчиця, удова небіжчика Бориса Грінченка, Марія Грінченко (Марія Загірня) у Києві.

◆ 10 марта у Києві, в театрі М. Садовського виставлено було нову українську оперу „Роксолану“ Дениса Січинського. В російській Україні виставлено її у перше.

Загальні збори Наукового Товариства у Києві одбулися 14 марта, в помешканні українського клубу; прочитано було два доклада: 1) О. І. Левицького—„Церковні справи на Запорозжжю в XVIII ст.“ і 2) М. Порша—„Статистичний нарис про робітництво України“. Перший докладчик намалював картину відносин запорожського війська до Київського митрополита, схарактеризував церковний сход і звичай поміж низовими козаками і навів приклади відношення військової старшини і кошового до духовенства. Що до доклада д. Порша, то в йому подано відомости про загальну кількість пролетаріату на Україні і поділ його по головних професіях. Загальний висновок доклада: українське робітництво, працюючи головною в підприємствах сезонних, невисокої техніки, являється класом невисокої громадської вартости.—Після докладів відбулися вибори нових членів, а потім засідання ради товариства, де обговорювалися біжучі справи.

Шевченковські свята.

У Новоросійську роковини Шевченкові святковано 4 марта в Народньому Домі. Програма вечора складалася з короткої біографії Шевченка, прочитаної А. Лютницьким, вистави „Назара Стодоли“ і двох концертних одділів: спів, декламація, живі картини. Зал було прикрашено в укр. стилі. По кіосках продавалися книжки, портрети, открытки і т. ин. Загальної виручки було 416 руб. 87 коп., видатків 283 р. 68 к., чистого прибутку 133 р. 19 к., які повернуто на пам'ятник Шевченкові: розпорядчиком на вечорі був Ст. Ерастов.

◆ У Полтаві Шевченковське свято відбулося 7 марта, заходами місцевих товариств: „Боян“ та „Гурток“. Програма складалася з співів. „Заповіт“ вислухано стоячи. Театр, де був концерт, був повний. Вечір як з художнього, так і з матеріального боку пройшов гарно. Ні реферату, ні вступного слова не було.

◆ 8 марта Шевченківський вечір одбувся у Мотіславлі (на Могилевщині); влаштовано його українською трупною Чарновського та Волкова. Програма: „Назар Стодоля“, жива картина: „Т. Шевченко між утвореними ним типами“, „Заповіт“ (чоловічий гор) і „жалібний март“ (мішаний хор). Була думка ознайомити публіку з життям та творами Кобзаря, але у цілому місті не знайшлося біографії поета. У той саме день, коли відбувся вечір, артисти згадані трупни правила в соборі напахиду по поетові.

◆ У Києві Шевченківський вечір впорядив Український клуб 9 марта в театрі Садовського. Реферату адміністрація не дозволила. Коли порівняти сьогорішній вечір з попередніми, то треба признати його невдалим: з співів були такі речі, що зовсім не підходили до Шевченківського вечора, була й любительська декламація по книзі. Вечір не мав у собі урочистости й скідався на звичайний артистичний вечір. Збору цей вечір дав 700 руб., при цінах бенефісних.

◆ У Петербурзі Шевченківське свято відбулося, після великих клопотів, 9 марта; у великому залі „Палаца Спортин“ уряжено було концерта, розпорядчиками були старшини клубу „Громада“, на впорядження вечора витрачено 2 тис. карб. Вступного слова не було, а замість його д. Арабажин продекламував „Як би ви знали, паничі“. Виступали в концертному відділі такі артисти, як д. Алчевський, Кіпоренко й інші; кобзарь Кучеренко, якого закликано було „Громадою“, проспівав кілька дум; хором клубу „Громади“ керував артист Імперат. театрів д. Томашівський. Українські артистки д-ки Затяркевич і Заньковецька провели сцену з пьєси „Дві сем'ї“. Під час вечора в кіосках, зроблених в українському стилі, йшов продаж українських художніх програм, листовних карток, маленьких книжок творів Шевченка і „Кобзарів“.

◆ У Кам'янці—Подільському місцева „Просвіта“ 10 марта вшанувала пам'ять Шевченка літературно-музично-вокальним вечором. Прочитано було два реферати, була декламація і спів, грав кобзарь-аматор. З художнього боку вечір пройшов дуже гарно.

◆ В Одесі Шевченківське свято 10-го марта, в театрі „Гармонія“, урядив музично-драматичний гурток „Українська Хата“. Програм вечора: „Жалібний марш“, „Заповіт“ (присутні слухали його стоячи), один акт з „Назара Стодоли“. хоріві й солові співи, декламації. Реферату не було, бо адміністрація заборонила читати по українському.

◆ У Миколаєві, того ж таки 10 марта, відбулося свято у місцевій „Просвіті“. Свято почалося вступним словом д. Литвина: „Життя та праця Т. Г. Шевченка“. Далі виставлено було пьєсу Кропивницького „Невольник“. Вечір закінчився апофеозом: в глибині сцени стояло погруддя поета, кругом його квітки та декоративні дерева, ззаду на рожевому фоні виділялися дві постаті, що уявляли Україну та гетьмана, які вінчали Кобзаря лавровим вінком, збоку стояла Катерина з дитиною, а спереду сидів хлопчик-поводарь; сцена була залита рожевим вогнем. Праворуч і ліворуч стояли хори „Просвіти“ й співали „Заповіт“ та „Кантату“. „Заповіт“ всі присутні слухали стоячи. Свято носило урочистий характер.

У *Оренбурзі* заходами місцевих українців, 11 марта в народньому домі улаштовано було присвяченого пам'яті Шевченка концерт. Спочатку прочитано було російською мовою реферата: „Т. Г. Шевченко і крѣпостное право“, далі йшли співи і декламація. „Заповіт“ публіка вислухала стоячи. На сцені стояло погруддя поета, пробране плахтами, рушниками та квітками. На публіку вечір зробив гарне вражіння.

У *м. Печері*, Брацлавського повіту, на Поділлі, 26 лютого в помешканні бібліотеки-читальні „Просвіта“ одправлено було панахиду по Шевченкові; у вечері одбувся літературно-вокальний вечір, декламували вірші й співали пісні з творів Шевченка. Слухачів зібралось багато.

У *с. Бугай*, Ушицького повіту, на Поділлі, 26 лютого, при повному натовпі людей, в церкві, було одправлено панахиду; перед панахидою священник сказав проповідь, у якій зазначив, хто такий Шевченко і які його заслуги.

У *Канєві* 26 лютого, заходами місцевого гуртка, одправлено в соборі панахиду.

У *Радолі* місцевий гурток українців вшанував пам'ять великого кобзаря України тим, що 25 та 26 лютого впорядкував у книгарні д. Суханського виставку українських книжок, портрета поетового і оповісток про передплату українських газет та журналів. Зробити що-небудь більшого гур-

ток не мав спроможности.

У *Тифлісі* місцева українська колонія впорядила 21 лютого вечір, присвячений пам'яті Шевченка; прочитано коротеньку біографію поета, мішаний хор проспівав „Заповіт“ і виставлено було „Назар Стодолу“.

У *Катеринодарі* 26 лютого, заходами місцевих українців, у військовому соборі було одправлено панахиду по Шевченкові, а 10-го марта у залі другого громадського зібрання відбулася літературно-музична вечірка, присвячена нашому поетові. Вечірка розпочалася рефератом д. Скотинського, а далі були декламації, співи й музика: співав військовий хор: у вечері приймав участь і кобзарь Кожушко, що приїхав спеціально з Катеринославу. Вечір мав великий моральний успіх. Під час вечерки в кіосках жваво продавалися українські кустарні вироби, картки й малюнки. Увесь прибуток од вечерки (на жаль, невеликий) йде на пам'ятник Шевченкові у Києві.

У *Москві* 26 лютого, при величезному натовпі народу, в церкві, що на Шкільській улиці, одправлено було панахиду по Шевченкові; співав хор великого Імператорського театру; у вечері українська секція товариства славянської культури та український музично-драматичний гурток „Кобзарь“ впорядили об'єднане урочисте зібрання, яке розпочалося „Заповітом“; вступне слово прочитав приват-доцент В. І. Пічета, який розказав свої погляди на основні моменти та провідні ідеї творчости нашого Кобзаря. Після цього оперні артисти виконали композиції на слова Шевченка. Композиції виконувалися переважно молодих українських авторів, переважно д. Сениці. Потім сказав промову д. С. Петлюра („Драма в житті Шевченка“), а артисти д.д. Алчевський та Калінович виконали кілька номерів. Зібрання було закрито коротенькою промовою д. Хвостова.

У *Мюнхені*, в Баварії (на Німеччині) існує „українська громада“; 17 марта вона святкувала 51-й роковини смерті Шевченка „вечером українських пісень“. Співав баритон К. Тихоміров. Про вечір було сголошено великими афішами на німецькій мові.

До виборів у 4-ту Думу. Громадянство почало вже лаштуватись до виборів. У Києві місцеві кадети виставляють кандидатами присяжного повіреного Д. Н. Григоровича-Барського (по 1-ій курії) і председателя правління першого товариства взаємного страхування життя І. Н. Полторацького (по 2-ій курії). На обидві кандидатури цілком

пристали Київські українці. Обидва кандидати—свідомі українці і видатні громадські діячі. Перший з них—гласний Київської городської думи, а другий був губернським гласним у Чернігівському земстві.

Київські праві (союзники і монархисти) постановили прилучитись підчас виборів до націоналістів, але з умовою, щоб у кандидати не виставляли Савенка (звісного ворога українського народу), так що горопашний Савенко виставля свою кандидатуру аж у Черкасах.

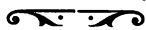
Одеські українці виставляють самостійно свого кандидата, члена окружного суду С. П. Шелухина.

У Полтаві спілка поступових партій виставля кандидатом од 1-ої курії присяжного повіреного Г. Е. Старицького, а по 2-ій курії письменника В. Г. Короленка.

Як поведуться з кобзарями. І а станцію Крути Мос. Київ.-Ворон. залізниці прибув кобзарь Ткаченко, з Сосницького повіту. Прибув він у ночі, годин у 3, і ліг спати. Служащі на станції, побачивши кобзаря, збудили його, і попросили грати. Відолаха—кобзарь, людина сліпа, мусив грати, бо треба ж їсти. Начальник станції д. Григоренко, побачивши кобзаря, ударив палицею по бандурі й заборонив грати!...

День „житнього колосу“ в Києві дав 76307 карб. 76½ коп. Всі ці гроші йдуть на допомогу голодним в східних губерніях.

† М. К. Пимоненко. 28 марта у Києві вмер відомий художник Микола Корнилієвич Пимоненко; народився він у Києві у 1862 році; малювати вчився поперед у Києві, в школі малювання, яку заснував Мурашко, а потім у Петербурзі, в академії художеств. З 1804 р. весь час він жив у Києві; свідомим українцем небіжчик не був, але для багатьох з своїх картин сюжети він брав з українського життя. Копії з малюнків М. К. Пимоненка нерідко можна зустрічати й на поштових картках.

Українське мистецтво.

Виставка української архітектури в Петербурзі. З 1 по 12 марта у Петербурзі було одкрито виставку української архітектури. Улаштувала її студенська українська громада інституту гражданських інженерів; тут було представлено церковне будівництво, переважно XVII—XVIII в.в., старі жидівські школи, старо-

давні будинки, усякі архітектурні деталі (колони, кронштейни, сволоки, фронтони), зразки декорацій на стінах, окремі орнаменти і ескізи меблів та нових будинків. З архітекторів, що брали участь у виставці, треба зазначити д.д. Литвиненка, Шумова, Дяченка, Сулиного й Бондина. Експонати виставки звернули увагу громадянства на українську архітектуру і зацікавили фахових архітекторів.

Український художествений журнал. У Києві гурток українців-художників та знавців української штуки захожується коло видання журналу, присвяченого нашому мистецтву. Виходитиме він через кожних два місяці і, крім статей по всім галузям українського мистецтва, міститиме малюнки—зразки творчости наших художників й народних мас.

Нові матеріали до артистичної творчости Т. Г. Шевченка. Д-ій Фед. Сульєв подарував Київському мійському музеєві власний альбом Шевченка; це невеличкого формату зшиток з одинадцятьома власноручними малюнками Ш-ка, які зроблено олівцем, пером та сепією під час подорожі поета на Україні в 1859 році; той-же таки д. Сульєв дав у той самий музей медальон, в якому з одного боку невеличка фотографія Шевченка, а з другого волосся поета.

У Ризі. 11 марта тутешня українська „Громада“ улаштувала в помешканні купецького зібрання український вечір; члени товариства виставили пьесу А. Володського „Панна Штукарка“. Після спектаклю були танці.

Новини нашого письменства.

Наукові праці українською мовою у виданнях Петербурзької Імпера-

торської Академії Наук. Найвища наукова інституція в Росії—Академія Наук не тільки взагалі ставиться прихильно до української мови і письменства, але й сама друкує наукові праці по українськи. Починаючи з 1904 року Академія видає „Сборники статей по славяновѣдѣнію“. У I томі цього сборника уміщено такі статі українською мовою: М. Грушевський „Звичайна схема руської історії і справа раціонального укладу історії східнього словянства“; його ж „Спірні питання староруської етнографії“ і „Етнографічні категорії й культурно-археологічні типи в сучасних студіях Східньої Європи“. У II-му томі: Іван Франко „Притча про сліпця і хромця“; у III-му томі:—С. Томашівський „Етнографічна карта Угорської Русі“. Остання стаття—велика розвідка на 90 сторінок великого формату; до неї долучено дуже гарну карту Угорської Русі у фарбах, два аршини завбільшки.

Нові європейські переклади Шевченка. Останніми часами почало з'являтися все більше перекладів з Шевченка на чужі мови. Німецька універсальна бібліотека Xenien-Verlag видала цілий томик поезій Шевченка в перекладі письменниці Юлії Шерман. Тепер заходиться вона коло біографії Шевченка. Недавно появилася в Лондоні і книжка перекладів з Шевченка на англійську мову вкупі з перекладами з Лермонтова. Книга ця зветься „Six lyrics from the ruthenian of Taras Shevchenko“. Переложено такі поезії: Минають дні, Княжна, Косарь, Заповіт, Мені однаково і Минули літа молодії. Перекладчиця д-ка Є. Войніч додала до віршів вступне слово і докладний нарис про життя Шевченка. Переклади, як кажуть знавці англійської мови, дуже гар-

ні і можуть дати англійській публіці вірне поняття про творчість нашого Кобзаря.

И. Ф. Павловскій. Краткій біографічний словарь ученыхъ и писателей Полтавской губерніи съ половины XVIII вѣка. Изданіе Полтавской ученой архивной комисіи. Полтава. 1912. Ст. 238. Цѣна 1 руб. Членові Полтавської Архівної Комісії, д-ві Павловському, відомому дослідувачеві полтавської старовини, прийшла дуже гарна думка: скласти словник письменників полтавщини в коротеньких біографіях. Значна частина тих письменників і вчених працювала на українському полі: полтавщина дала нам багато діячів, хоч разом із тим на полтавщині родились і Савенко і Струве, і інші „прихильники“ наші... Книга д. Павловського має великий інтерес для українців. На жаль багацько біографій зложено дуже недоладно. Про декого з дуже визначних полтавців сказано зовсім мало, як наприклад про письменницю О. П. Косачеву (Олену Пчілку), хоч про якихсь мало відомих учителів семінарії або чиновників говориться тут ж поруч у десять разів більше. У біографії Драгоманова перелічено досить точно усі його російські праці, і не зазначено ні одної української та на інших мовах. Там же таки сказано: „Въ Кіев. Старинѣ имъ (себ-то Др—вим) напечатано въ 1906 році „Бакунинъ и русскіе прогресисты...“ Коли трохи вище говориться, що Драгоманов помер 1895 року, то як же можна казати, що 1906 р. „имъ напечатано“! І таких недоглядів набереться в книзі д. Павловського чимало. Нема вже що й говорити за коректуру: вона, особливо в назвах українських творів, просто неможлива. Досить сказати для прикладу, що книга В. Наумен-

ка „Обзоръ фонетическихъ особенностей малорусской рѣчи“ обернулась у д. Павловського в „Обзоръ фанатическихъ особенностей“!

До багатьох біографій додано портрети. Маємо портрети Л. Глібова, Гребінки, П. Житецького, О. Косачевої, Котляревського, Лисенка, Старицького, Чубинського, Яновської та ин.

В усякому разі, не вважаючи на помилки і недогляди книга д. Павловського дуже користна. Добре було б, як би й по інших губерніях зложено було такі словники. З часом вони придались би, як матеріял для українського біографічного словника, (який заходились складати у Києві ще двадцять років тому та так і не довели до пуття).

Сніп, українська тижнева часопись, що почала виходити з нового року у Харькові, безперечно дуже втішне з'явище в нашому громадському житті. Кожна нова українська часопись, як що вона не висловлює яких-небудь поганих думок, є вже велике придбання для нас. Хоча ми й маємо щоденну „Раду“, яка виходе у нашій „столиці“ у Києві, і веде огляд життя по всій Україні, але ж свою вагу мають і провінціяльні часописі. Певна річ, що „Рада“ не може одбивати в собі думок усіх напрямків, які існують серед українського громадянства і які не мають свого органу. Через те голосу тих напрямків нема де почути. Це одно. А друге те, що в кожному більшому культурному осередкові на Україні є свої місцеві потреби, яких „Рада“ не може так докладно обговорити, як це зробили б місцеві люде. Одже з усякого погляду народження місцевих українських часописів поруч з „всеукраїнським“ органом, таким як „Рада“, на

нашу думку—річ вельми користна.

Особливо до речі появлення українського часопису в Харькові, другому після Києва культурному осередкові України, і до того—в городі, де серед громадянства українського дуже помітна течія, яка одрізняється од напрямку „Ради“. Одрізняється вона більш націоналістичним своїм характером, розуміючи націоналізм не в тому значінні, який має відома тепер російська партія. І нам здається, що „Сніп“, по скільки це виявилось в його 14 номерах, які досі вийшли, як раз висловлює погляди і думки тої течії.

„Сніп“ виходе дуже акуратно що тижня. Містить він передовиці, коротенькі нариси про укр. письменників або діячів, фельетони, вірші й хроніку. Найцікавіше з усього в „Снопі“ це передовиці. Написані з запалом, талановито, вони звичайно зачіпають відносини між українством і російським громадянством, полемізують з наскоками на українство не тільки з правого боку, але й збоку таких „поступовців“ як Струве; в перших номерах обговорювалась холмська справа і польсько-українські відносини. Інтересні були статті К. Бич-Лубенського про український театр і мистецтво. В № 5 уміщено нову поему славного нашого письменника Івана Франка „Притча про Захланність (жадність)“, а в № 10-му його-ж таки невеличка наукова розвідка „Азбучна молитва св. Константина Солунського“. Гірше од других поставлено одділи хроніки: звісток дуже мало і беруться вони без усякої системи. Хоча б про місцеве українське життя у Харькові говорилося докладніше! Іноді до статей додаються портрети і малюнки.

Редактор-видавець К. Котов.